

Nro 20.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Septembernek 6 dik napján 1793.
esztendőben.*

Portugullia.

Ennekelötte mintegy három esztendővel, úgy annyira meg háborodott elméjében I *Mária* Portugalliai királyné, hogy még eddig Európának leg hiresebb Esculapiusai sem hozhatták vissza előbbi egészségére. Azóltától fogva a' *Brasili*ai fejedelem, a' Portugalliai koronának örökösse, kormányozta az Országot, és a' mint édes anyjának a' királynénak jelenvaló környül állásai mutattyák, lehetetlen többé ennek uralkodni. *Juliusnak* 20 dik napján nyújtott bé a' Spanyol követ a' Regens fejedelemnek egyg nótát, melly-

U

ben a' Spanyol királynak nevében segítő seregeket kívánt a' Lisbonai udvartól, mellyben telylyesített is kívánsága. Hat ezer gyalog katonára kapott parantsolatot a' Spanyol Országba való menetelre, kiknek, minthogy lehetetlen lett volna a' szértelen való hévség miatt szárazon masirozni, hajón fognak vitettetni, vagy *Barcellonába*, vagy a' *Narbonnai* ki kötő helybe. — *Das Minas* Generálra vagyon kórmányoztatások bizattatva. Ennekfelette szüntelen verbuáltatnak a' hajós katonák, a' hadakozó hajókra, a' kik, a' mint hallatik, Anglus hajós tisztek által fognak kórmányoztatni.

Múlt *Juliusban* egy *Madejrai* szeretsen fejedelem afzszony ment Lissabonába, a' ki is a' Marockai volt Császárnak kedvese vala. Ennek a' személynek 220 ember vagyon szolgálatttyában, azok közt vagyon az a' Marokkai Basa is, a' ki ennekelőtte egynéhány esztendőkkel Marokkai követ volt Holláudiában. Azon hajó, mellyen az említett fekete alak utazott, sokáig Lisbonához nem messze fekvő *Béhlem* nevű városkánál volt vas matskán, és még ekkorig senkinek sem mutatta magát. Őrizetére egynéhány katonát, lakására pedig a' *Necessidados* nevű királyi palotát rendelte a' *Brasiliai* fejedelem.

Dánia.

Tudtokra vagyon E. Olvasóinknak, hogy a' Dániai és Svécziai királyok, nem akarván a' jelenvaló, igen kétséges ki menetelű hadakozásban részesülni, neutralításra határozták meg magokat, és szabattyságot engedtek birodalmokbeli kereskedő jobbágyaiknak mind egy, mind más részhez való kereskedésre. Múlt hólnapnak 8-ik napján egy pro memoriát adtanak bé a' Pétervári és Londoni udvaroknak követjei, mind a' Copenhágai, mind a' Stockholmi ministeriumnak, mellyben az Orosz Császárné és az Angliai király, egy átaly.

lyában ellene mondonak enon neutralitásnak, és világosan meg izenték, hogy a' pártos Frantziákkal lehetetlen a' jó gondolkozású fejedelemnek neutralitásban lenni, következésképen meg nem engedhetik, hogy a' Dániai és Svétziai jobbágyok a' Frantzia nemzetnek eleséget, és hadi eszközöket vihessenek, és ha miveléndik, kereskedő hajóikat el fogják foglaltatni. Erre a' jelentésre rövideden azt válaszolta a' Coppenhágai ministerium, hogy a' neutralitásnak azon alkotmánya szerént, mellyet a' Dániai király bé vett, lehetetlen kereskedő jobbágyait jobban meg szorítani, és a' nemzeti törvények által engedtetett nyereség vételtől őket el tiltani. — A' mint néhány közönséges levelekből olvassuk, a' Spanyol ragadozó hajók 15 kereskedő hajókat vették már el a' Svekusoknak.

Török Ország.

Minémü polgári rendtartás legyen a' Török Országai tartományokban, bőven le irtam *Osmanografiámnak* 2-dik részében. A' polgári törvények és rend tartások, mindenütt a' népnek culturájához avagy miveléséhez, vagynak alkalmaztatva. A' Török politziának igen nagy szüksége vagyon a' jó reformációra. Úgy láttzik, hogy a' mostan uralkodó ifjú fejedelem, ha maga keveset töri is a' fejét igazgatásában birodalmának, leg alább nem engedi a' Diván tagjait heverni, hanem olly rendelkezéseket tétetett, mellyek égyenesen jobbágyainak boldogságokra tzeleznak. Múlt Augustusnak 7-dik napján egy *Firmánt* (igy neveztetik Török Országban a' Császári petsét alatt ki adattatott tsászári parantsolat) küldött a' Diván Szerviába, melly szerént minden falunak egygy *kadija*, az az, bírása, 's ennek 50 forint esztendei fizetése leszen, mellyért tartozni fog a' helységbeli lakosokért felelni — 10 falunak leszen egygy kapitánya, kinél minden falusi bíró tartozik az alatta való-

nak panaszait jelenteni, a' kapitány pedig a' Basánál, 's e' fogja a' lakosok közt támadandó pert el intézni. Ugyan ezen *Firmánban*, az a' hasznos rendelés is tétetett a' Török vad indulatjának meg zabolázására, hogy a' melly helységben tsupán keresztények laknak, ottan egy musulmann sem teheti le magát, és ha mivel, azonnal fogattasson meg, 's adattasson által a' kormányozó kapitánynak.

Hasonló hasznos rendelése az a' Török Császárnak, melly fzerént, minden nagy ország útjai mellett közönséges vendég fogadó házak építetnek, mellyekbe mind a' Törökök, mind más utazók bé szállhassanak, hogy így semmi alkalmatlóságok ne lehessen a' Mahomet gonosz maradékinak a' keresztény lakosoknak nyomorgatásokra, és keves javaiknak kezeikből való erőszakos ki fatsarására. Hogyha ennekutánna valaki a' musulmánok között erőszakoskodik, köteles lesz a' helységi bíró a' lakosoknak segítségével által az ilyen embert meg fogni, és a' kapitány kezébe által adni.

Úgy gondolkozik vala nem régiben e' világ, hogy ha mások nem is a' Konstantinápolyi udvar minden bizonnyal meg fogja Lengyel Ország felkontrollatását, és az Orosz Birodalomnak újabb nevedését orralni; azomban másképen történt a' dolog. Konstantinápolyból, mint bizonyos dolgot úgy írják, hogy minekutánna az Orosz *Chargé d' affaires*, az az, a' követ képét viselő titoknok, néhány Lengyel tartományoknak *II Katalin* által lett elfoglalását, és a' *Grodzói* Ország Gyűlése által lett által engedtetését jelentette volna a' Konstantinápolyi Divánnak, az az, Török Ministeriumnak; a' Török Császár nemcsak meg nem indult, hanem ennekfelette, mingyárt ilyen foglalatú *Firmánt* küldött a' Lengyel Országgal határos Török tartományok igazgató Basáinak, hogy mivel a' Lengyelek szomszéd tartományaikat, az Orosz Fejedelem asszony-

nak által engedték; ennekutánna minden elő fordulható környül állásokban kötelesek lesznek a' Török kormányozó Basák, az Orosz Császárné által rendeltetendő fő kormányozókkal égyet érteni.

A' miképen múlt hólnapnak 23-ik napján Amsterdamban költ levélből olvassuk, az északi Amerikai köz. társaság formáliter hadat izent Angliának. Erre pedig, a' mint írják, az Angliai ministerium adott okot, a' melly, a' mint az Amérikanusok beeszéllenek, nem annyira a' Fr. királyi familia jus-sainak vissza szereztetéséért, nem annyira a' Fr. nemzetnek meg zaboláztatásáért, mint inkább a' Fr. Országhoz tartozó napnyúgoti Indiai tartományoknak el nyerhetéséért ellenek indított hadat. Ezen ő gyanúságokban az által erőssítettnek meg leg inkább, hogy *Gardener* Angliai Admirál, régtől fogva leselkedik *Martinique* szigete után, és leg közelebb az ott való Rojalistáknak segedelmek által ki is szállott a' nevezett szigetre, olly véggel, hogy a' patrióta seregeket ölvve ronthassa, és azután minden akadály nélkül meg hódolathassa azon szép, kies, és a' természetnek sokféle javaival bővölködő tartományt. — Minekutánna Juniusnak 15-dik napján 1100 Anglus katonák, és 800 Fr. Rojalisták a' nevezett szigetre ki szállottanak, és az úgy nevezett leg erősebb Sz. Péter nevű óltalom várra kellett vólna nékiek ütni, villongás támadván a' Rojalisták közt, egymásra tüzeltek, kormányozókat meg sebesítették, az egész sereget meg zavarták, 's végtére vissza vonták magokat. Hlyenképen az Anglusok magánosan erőtlének lévén, kénytelenek vóltak hajóikra vissza menni.

A' tsatázó piatzokról.

Kettős tudósítás érkezett mostanában az udvari hadi Cancelláriához. Az elsőben azt a' tsa-

tát írja le bővebben Gr. *Wurmser* lovas hadi vezér, mellyről mi is közelebb költ Kurirunknak 295 dik lapján emlékezetet tettünk — a' másodikban azt festi le *Koburg* hertzeg, a' melly a' *Yorhy* hertzeg fő kórmánya alatt álló F. M. L. B. *Alvinczi* vezérlése alatt történt, múlt Aug. 23-dik napján. Mind a' kettőt rövideden ugyan, de értelmesen kívánnyuk Erd. Olvasóinkal közleni.

1. Gróf *Wurmser* lovas hadi vezér által tettett tudósításnak summás foglalattya ebből áll: Tudtára adattatván Aug. 18 és 19 dik napjain nékie, hogy egy részről az ellenség *Jokrim*, *Mindfeld* és *Bergzábern* mellett számos segítséget kapott; más részről pedig, hogy a' Brunsvigiai hertzeg *Pirmaszenz* mellett a' Frantziákat meg támadta, meg verte, és nagy vesztességgel *Bitschig* vissza hajtotta volna, és így semmi tartalékja nem lehetne néki attól, hogy az ellenség az hegyek közzé tódulni igyekezne: el tökéllette magában, hogy őket meg támadja, és a' mennyire lehet, vissza is szorítsa. E' végre elsőben is az *Offenbachi* erdő tsutsához egy compánia Szerviai és egy compánia *Wurmser* Austriai szabad seregekből való katonákat; *Offenbachban* magában 2 batallion gyalogságot, három escadron Palatinátusi könnyű lovasságot; *Offenbach* mellett pedig oldalaslág 2 batallion gyalogságot, 3 divisió karabélyos lovasságot helyheztetvén, 5 colonnéra osztotta fel maga seregét, 's azokat olly formán indította ki tanyáikból, hogy mindnyájan a' rendelt helyre 's rendelt órára érhessenek.

Az első colonnét *Hoczé* G. Májor vezette *Erlenbach* felé, onnan az ellenséget el üzte, az ottan lévő tetőket el foglalta, és egész *Bergzábernig* ki seprette onnan azokat — a' második colonnét *Baerbelrottig* vitte F. M. L. *Waldeck* hertzeg, és ő is az ott lévő tetőkre telepedett le — a' harmadik colonnével *Landenkandel* felé indúlt

Mészáros G. Májor, az ott lévő *Frantziák* közül 10 le vagdaltatván, a' *Frickenfeldi* tetőkön állapodott meg — az ötödik *colonnéval* maga indúlt ki *Wurmser* lovas hadi vezér, a' *Jokrimi* erdőben magát keménnyen bé sántzolt ellenségnek kiüzésére. Mihelyt az általa előre küldetett avantgardé, az az, előre menő sereg, a' *Rajnzáberi* mezőségen fel masirozott, leg ottan keménnyen kezdetek a' *Frantziák* a' *Jokrimi* erdőnek tsútsától 10 ágyúkból réája tüzelni, mellyeket másfél óra múlva tartott viaskodás után, az *Austriai* ágyúk meg némitottak, azonközben a' *Szerviai* szabad sereg, a' *Hassziai* vadász katonák, és *Gr. Gyulai* magyar regementyének egy osztálya, tartós és sebes apró fegyverből való tüzelésekkel, *Jokrimon* túl vissza szoritották a' *Frantziákat*, melly alkalmatossággal 5 *Fr.* ágyúkat nyertenek a' *Sándor Leopold* fő hertzeg hufzárjai, és a' *Hassziai* katonák. — Az avantgardének viaskodása alatt egy *colonné* a' *Rajnzaberni* sikon, a' *Jokrimi* erdővel által ellenben fel masirozott, de minthogy onnan hátrább vonódott az ellenség, szükségesnek lenni itilte *Gr. Wurmser* a' maga *colonnéját* egy két óráig meg nyugtatni, és meg újjúit erővel tsapni a' *méhes* erdőben tanyázó ellenségre.

Minekutánna maga *colonnéját* ki nyugtatta volna *Gr. Wurmser*, *Lauterburgi* Ország úttján tovább masirozott a' *méhes* erdőn által, holott az első le vágattatott élő fák háta megett senki sem találtatott; ellenben a' másodikból keménnyen kezdett mind apró, mind nagyobb fegyverből puskázni az ellenség, kik ellen a' *Gr. Gyulai* gyalog batalionnya 4 hat fontos ágyúval küldetettvén, őket vissza verték. Hasonló módon bántak ezek a' zsiros száju magyarok, azokkal a' *Frantziákkal*, a' kik a' nevezett erdőből seregeinknek oldalában kártáts golyóbisokat repitgetenek. A' *Jokrimi* erdő tsútsánál esett viadalban igen ditséretesen viselték magokat, *Skal* Oberst-lájtinánt, a' *Gen. Quartir - Stábtól*; *Reifzner* fő

Strázsa meſter, és *Ollinger* kapitány, a' pattantyús seregtől; *Högyi* kapitány, *Gyulay* regementéből; és B. *Vétsey* fő hadnagy, *Sándor Leopold* hufzár regementéből; kiváltképen pedig Gr. *Gyulay* regementéből való kapitány *Fischer*, a' ki noha kemény sebet kapott, még is mindazáltal, mind elméjének jelenvalósága, mind vitézi bátorsága által nagyon meg különböztette magát. — Ebben a' tsatában 1600 köz ember, és egy Generál estenek el, és kaptanak sebet a' Frantziák között, és 100 ember fogattatott el. Részünkről 23 ember és 5 ló veszett el, 63 ember és 5 ló kapott sebet. A' sebbe estek között valók felylyebb említett *Fischer* kapitány, nem külömben *Bornemisza* fő hadnagy, és *Pataky* zászló-tartó Gr. *Gyulay* regementéből.

Az ötödik colonné, mellynek kórmányát *Conde* hertzeg magának kérte ki, a' nevezett napon u. m. Aug. 20 dik napján, reggeli 4. órakor *Leimersheim* felé ki indulván, a' mennyire lehetett, szüntelen a' *Rajna* vize felé tartott, hogy ekképen *Jokrimot* oldalaslag és hátúl vehesse, a' honnan minekutánna a' Frantziák ki üzettek, és Gróf *Wurmser* a' negyedik colonnéval, a' méhes erdöre ütött volna, *Werth* felé indúlt *Conde* hertzeg, de minthogy már akkor a' falu alatt lévő egy kiss hidat, az ellenség fel szedte, és az a' mellett hányatott battériáiból hathatosan ágyúzott rája, kéntelen vólt ő is magának ágyúk által útat nyitni, holott a' *Salm* és *Mirabó* hufzárjai 30 patriotákat le vágtek, 50 el fogtak, egy ágyút el foglaltak. Közülök 6 tizt, 26 köz ember esett el, és kapott sebet. Illyenképen *Hagenbachhoz* érkezvén, ott töltötték el a' bé következett éjtszakát.

Ennek folytatását következő posta napra halasztyuk.

Elegyes Tudósítások.

Augustusnak 15-dik napján vonatott elsőben kérdőre *Custine* volt Fr. Generál. Meg jelenvén a' Revolutionalis itilő szék előtt illy kérdéseket tett eleibe az Előülő: *Kérd.* Kinek híjják kendet? *Fel.* *Custine* *Adám Filepnek.* *Kérd.* Hány ezrendös kend? *Fel.* Ötven két ezrendös. *Kérd.* Mitsoda hivatalt visel kend? *Fel.* Én polgár vagyok, és fő kormányozó vezér az északi és *Ardenne* Fr. seregnél. Ezek után komor szemeket vetvén reá az Előülő így szóllott: *Custine Adám Filep* kend azzal vádoltatik, hogy a' maga Generáli hivatallyával vissza élt, és árulójává lett a' nemzetnek. Sok kérdéseket tett eleibe az Előülő, mellyekre *Custine* egész álhatatossággal és bátorsággal meg felelt. Ekkor ismét vissza vitettetett a' *Conciergerie* fogházba. A' Jacobinusok, a' mint hallatik, tellyes igyekezettel azon vagynak, hogy *Custine* mennél előbb guillotiniroztasson. — *Houchard* Generált is hűségtelenséggel kezdték vádolni. — *Ferrand* Generál *Valentzia* városának fő kormányozója, a' N. Gyűlés parantsolattyára meg fogattatván *Custine* mellé rekesztetett.

Dümurier, nem jóban törte a' fejét Austriai Belgiomban, melly miatt parantsolat adatott a' *Brüsszeli* kormány-szék által, hogy valaki utól éri ötöt, fogja meg, 's adja kézbe. De ő is észre vévén az illatot, *Hamburgba* ment, és ott hajórá ülven, Amerikába utazott.

Augustusnak 14 dik napján guillotiniroztatott meg Párisban *Lescuyer* Generál, a' ki *Dümurier* parantsolattyára *Valenciennesbe* menvén, *Bellegarde* nemzeti biztost fogságra akarta vinni.

Generál *Houchard* *Custinne*nek successora, az az, tiztségben követője, egygy karabélyos rege-

mentet, és egynéhány jó tiszteket kívánt a' hadi ministertől, azzal biztatván ötöt, hogy rövid idő múlván másképen fognak az *Ardenni* Frantzia armadiánál a' dolgok folyni, mint folytak eddig; 175 ezer főre akarja kórmányára bizatott seregeknek számát emelni, 's azokkal menni *Koburg* herczeg ellen.

A' Frantzia ifjúságnak neveléséről, August. 13 dik napján következő végzéseket hozott a' N. Gyűlés: 1. Mindenütt nemzeti iskolák fognak fel állítani, 's azokban a' tanuló ifjak a' Frantzia Köz-Társaságnak költségén ruháztatni és taníttatni. — 2. Azomban senki sem fog arra kényszeríteni, hogy maga gyermekeit azokban neveltesse és tanitassa, a' kinek hol tettik, ottan neveltetheti és tanitathattya azokat. — 3. Minthogy a' paraszt és földműves lakosoknak gyermekeik, a' mezei munka miatt, nem járhatnak szüntelen iskolákba; tehát azok, a' nyugalomnak napjain fognak taníttatni.

August. 19-ik napján két nevezetes törvényt tett a' N. Gyűlés. — 1. Hogy semmi kenyeret, húst, halat, bort, gyümöltsből készített bort, égett bort, etzetet, olajat, sót, mézet, nádmézet, szappant, hamu-zsirt, fzenet, értzet, papirost, posztót, gombot, matériát, ne legyen szabad Fr. Országból ki vinni. — 2. Hogy a' dragonyos és hufzár regementeknek a' kard vágás ellen, alkalmas pantzer készítessen.

A' N. Gyűlésnek végzése lzerént egygy 400 ezerből álló ármadia fog *Peronne* és *Páris* közt táborba szállani *Pont-Saint-Maxa* mellett. — Ez a' roppant tábor, a' szomszéd osztálybeli lakosokból fog fel állítani, és ahoz a' Fr. köz társaságnak rendes seregei közül egynéhány ezer adattatni. Maga *Páris* városa 5000 embert fog ezen ármádiához küldeni. Hanem a' mint halylyuk, nagyobb kedve vagyon a' Párisi ifjúság-

nak a' polgári hivatalokhoz, mint a' katonasághoz. E' miatt azt a' végzést hozta leg közelebb a' N. Gyűlés, hogy tsupán házas emberek vétetessenek fel a' polgári hivatalokra.

Marát emlékezetére eggy szép piramist készítettek a' nadrágtalanok, és azt, a' polgári Előjáróknak engedelmével, a' Sz. *Eustachius* templomába helyhezgették.

Mind *Kellermann*, mind *Ferrieres* Generálisok ellen panasz ment a' Jacobinusok klúbjába. Amannak vétkül tulajdonítatik, hogy ellenségének *Charliernek* meg ölettetéséig, *Lyon* városa ellen nem ment. E' pedig azzal vádoltatik, hogy a' Fr. köz társaság ellenségeivel kezdett titkon tzimborálni.

Tellyes hatalommal fel ruháztatott nemzeti biztosokat küldött a' N. Gyűlés *Rysselbe*, a' kik minden polgári Elő-járókat hivatalyaiktól megfosztván, másokat tettenek helyettek, még pedig mind Jakobinus indulattal bírókat. Ennekfelette azt rendelték, hogy minden áristocráták, kiknek egynéhány ezerre megyen számok, bellyebb vitetessenek az Országba, melly miatt nagy félelem támadott *Ryssel* városában.

Omoran Generál, szüületésére nézve *Hybernus*, a' ki eddig különös indulattal láttatott a' Fr. constitutió iránt viseltetni, most azzal vádoltatván, hogy *Custine* Generállal egy húron pendült, meg fogattatván, kemény katonai vigyázat alatt Párisba vitettetett. A' *Filippevilli* várnak fő kormányozója, félvén a' gyanú pertől, hozzánk által szökött.

Strafsburgban méllzel, és fejer agyaggal keverték ölzve a' mólnárok a' kenyérnek való lisztet, melly miatt sokan terhes nyavalyákba estenek, és meg is hóltanak. Rámára vonattatván

a' mólnárok, a' tisztekre, és a' proviánt commissariusokra vallottak, a' kik nékik azt igirték, hogy az abból származandó nyereséget velek közre fogják bocsátani. — Mindnyájan tömlötzőkre hányattattak, kiknek érdemlett jutalmokkal egy betsületes ember sem kíván ofztozkodni. *Straßburgnak*, a' mint néhány közönséges levelek hirtelik, se kenyere, se pénze, sem magát védelmező hadi eszköze nintsen. Majd elég ón és vas gömbötzőket fognak az Austriai és Prusszus patantyúsok számokra készíteni.

A' Párisi N. Gyűlés azt végezte Aug. 14-dik napján, hogy minden Fr. Országban tartozkodó idegen nemzetbeli emberek fogattassanak meg, és zárattassanak árestomba. Itten is nagy szűke vagyon a' kenyérnek, úgy annyira, hogy a' kenyér sütőknek házaikat egynéhány ezer emberek is körül veszik egyszerre, és hogy reggel kenyeret kaphassanak, még előtte való este oda gyűlnek. Gyókorta sok szerentsétlenség történik a' kenyért venni akaró embereknek egymásra való tódulások miatt. August. 15-ik napján, úgy öszve szoritatott egygy szegény nehézkes asszony, hogy egy óra múlván lelkét testéből ki fújta.

A' mint hallatik, igen veszedelmes környűl állások közt vagyon *Lyon* városa. Mindenfelől környűl vagyon véve, és hanemha meg térend formális ostrom alá fogja *Kellermann* Generál vetni. Két napnál továbbra nintsen a' lakosoknak kenyerek. Mindenképen nagy veszedelem közzé vagynak tétetve, mivel ha meg nem adják magokat, éhen kell nékiek el veszni, hogyha pedig kaput nyitnak a' patriota seregeknek, mintegy 1500 fő el fog a' derekától szakasztatni, a' város pedig a' győzedelmeseknek zsákmányűl adattatni.

Mennyire virágozzon az Amérikai közönséges Társaság, meg tettik, az 1792 elztendőben on-

nan ki vitetett, 's el adattatott productumaiból. Egy bizonyos fel jegyzés szerént 3,140,255 méro gabona, kiváltképen tiszta búza; 1,469,723 hordó liszt, kéttzer sült (biscuit) és ris-kása; 6,646,861 szál delzka; 31,760,702 abronts fa és létz, 71 millió zszindel, 19000 tonna épületnek való fa, 70,000 hajó lapát; 48000 hordó; 146,909 hordó szurok, és terpentín, 948,115 átalag égett ital; 116,803 hordó ökor-sertés-és jú-hús, szalonna, 231767 hordó aszalt és sózott hal; 7823 tonna hamu zszir; 112,428 hordó dohán; 55,380 hordó kender mag, 44,752 darab ló, szarvas marha, öszvér, és juh, s. a. t. vitetett az Amérikai tartományokból ki, 's adattatott el más nemzeteknek, mellyekből bé vett summa pénz, egynéhány milliomra ment fel.

Magyar Ország.

Múlt Augustusnak 3 dik napján ezt írta hozzánk egy érdeemes barátunk *Sopron* Vármegyéből, nevezetesen *Nagy Geresdről*: „Nagyobb részből mi az aratásnak jó időben véget vetettünk. Már most tsürbe kéne takarnunk egész elztendei iparkodásunknak óhajtott gyümöltsét; de a' múlt hétfőre, az az, 29-dik Juliusra viradóra, megnyilatkozván a' természetnek könnyező tsatornái, még e' mai napig sem szüntek meg földünknek szép gyümöltsökkel ékeskedő artzolattyát szaporra tsepjeikkel áztatni, el annyira, hogy nemtsak a' *Reptze* vize dagadott ki tsavargós partyai közül; hanem még a' *Ceres* kalasz tziimeres birodalmába is alkalmas erőszakkal bé ütött *Nep-tunus* uram, úgy hogy mint a' halakat, úgy kellett a' képéket a' vizben fogdosni. Kéntelenek gazdáink öszve dugott kézzel, a' dolognak ki menetelére az ernyős szobában várakozni. A' megnevezett napon, itt közel lévő *Lóts* helység' határában, három gyermek közzé ütött le a' vilám, kik is marhákat legeltetnek vala. Úgy be-

széllik, hogy midőn az égyiket magok közt, valamely botnak, tréfából é, vagy rosz indulatból lett el dugásával vádolták volna, több szabadkozásai közt így szól ott: *ötet, úgymond, a' ménköüsse meg, ha el dugta*, melly mondásra tsak hamar közikbe esett a' villám. A' bal vélekedők, és a' természetnek esmérésében tudatlanok, el hiszem, azt gondollyák itt, hogy az isten az itiletét akarta ki mutatni ezen meg gondolatlan és magát hamisan átkozó személllyen: de én azt tartom, hogy ha azon környédekkel azon a' helyen lévén égyet se szóllott volna égyik is, még is oda ütött volna a' villám; ha pedig tiszta verőfénnel százszor mondotta volna is magára ugyan azon átkot, még sem tellyesedett volna meg. Mert a' bölts és változhatatlan valóság, a' természetnek rendes folyását soha sem bontya fel, ha tzellyát más külömben is el érheti. Még az idén kevés meleg vólt, a' mi vólt is, mértékletlen hévségnek inkább, mint melegnek lehet nevezni. Most derék canikulában vagyunk, még is a' szeles eső ruhánkba bongyolgat bennünket.

Béts.

Az igaz és tökéletes felebaráti szeretetnek példája.

A' már régen el múlt 1787-dik esztendőben eggy Erdélyi jó régi baráttya Tekintetes udvari Agens Salat József úrnak, a' ki a' szerentsétlenségnek mostohaságától el szegényítettvén, kéntelenítettett fel menni Bétsbe az fenn irt Agens úrhoz, a' segedelemért, a' ki is nemtsak jó szível bé fogadta maga szállására, hanem rongyosságából egészlen újj kötösbe öltöztette, adván új mentét, nadrágot, lájblit, tsizmát, és 7 hólnap alatt afztalát a' Traktirnak ki fizette, e' felett, ezen idő alatt betegségbe esvén azon régi jó embere a' T. Agens úrnak, betegségébe velle úgy mint édes

anya dajkálkodott, Doctort, Chyrurgust, Patikát, ki fizetett, és el menő útozására adott 13 ord. arannyokat, és különösen Erdélyig a' szekeresnek is a' szekér bért meg adta. Most pedig leg közelebbről ezen folyó esztendőben, ugyan azon régi barátta a' T. Ágens úrnak, a' ki a' múlt szük esztendőkben adossággal meg terheltetni kén-telenítettett, és annak le fizetésére elégtelen lé-vén, újra folyamodni a' kegyes segedelemért bá-torkodott, meg sem tsalátkozott kegyes jól tévő-jében, mivel ezen alkalmatossággal is kívánta ki segíteni kegyesen nyomorúságából és szükségéből a' T. Ágens úr, szívébe tartván, és tökéletesen végbe vivén, azt a' régi mondást: *Verus amor nunquam diligere desinit, nec in adjuvando defatigatur*, és az Evangelium szerént is, jó kereszté-nyi kötelességét, és felebaráttához való szerete-tét, jó tselekedeteivel meg is bizonyította, és most is adott egész új rendbeli köntöst, kész pénzel is úgy kívánta segíteni, hogy minden szükségeit ki pótolhassa, és ilyen kegyes vigasztalással és ele-gendő költséggel botsátotta útnak a' T. Ágens úr régi jó baráttyát, hogy semmi nélkül se szüköl-ködnék. Ezen felebaráti szeretete a' T. Ágens úr-nak, serkenthet másokat is arra, (kivált a' kik-nek tehetségek vagyon, még is meg tartják a' szükölködöktől) hogy felebaráttokat ne tsak szó-val szeressék, és bódog állapotban; hanem tse-lekedettel is meg mutassák magokat jó kereszté-nyeknek lenni.

Hasonló indulattal és felebaráti szeretettel vi-seltetnek szegény felebaráttokhoz Mélt. *Bartsay Abrahám*, és *Bárótzsi Sándor* urak, úgy Tiszt. *P. Szilágyi Márton* úr, kiváltképen a' Mélt. *Bartsai Abrahám* úr 1787-dik esztendőben, meg tudván egy felebaráttának, Erdélyi nemes embernek, itt való létében szükségeit, minden kérés nélkül önként régi nagy méltóságú familiájából száрма-zott nemes indulattal, segíteni kívánta jó sum-ma pénzel, caractere szerént adakozván.

Ezt a' tziikkelyt múlt szombaton küldötte hoz-zám egy isméretlen szegény, de a' mint irásából

ki tettzik, jó szivü Erdélyi nemes ember, a' ki, a' mint írja, öregsége és változó egészsége miatt, közönséges hivatallyától meg fosztatott. Méltónak itiltem irását ezen újság levelembé bé iktatni.

* * *

Tudósítás.

Egynehány napok múltván fél esztendeje léfzen, a' mólta az új Magyar Kurirnak barna paripája a' két Magyar Hazába kezdett jární, még is igen sokan vagynak E. olvasóim közzül, a' kik mind ekkorig sem küldötték fel az abrak árrát, holott mindenkor méltó a' munkás a' bérére. — Anozkepest alázatossan kérettetnek azok általam, a' kikre itten tzelozás vagyon, ne terheltessenek e' folyó hólnapnak végéig az új M. Kurir taksáját, az ide való Cs. K. Fő Posta Hivatalhoz felküldeni, önnön magok is jól tudván azt, hogy annak egy része a' Fels. Cs. K. aerariumhoz tartozik. Az ilyen közönséges pénznek felküldésére minden Postamester urak kötelesek. — A' kik múlt Martiusnak 19 ik napjától fogva olvassák az új Magyar Kurirt, azok 7. for. 30 kr.; a' kik Juliusnak első napjától fogva olvassák, azok 5 for., a' kik pedig e' folyó esztendőnek kezdetében a' régi M. Kurirra 5 for. és 30 kr. fizettek előre, és az új M. Kurirtól el nem távoztak, azok tsak 2 for. kötelesek, jövő Decembernek végeig fizetni. A' kik e' mostan folyó hólnapnak végéig fel nem küldik a' barna paripának az abrak árrát, jelelészzen, hogy nem akarják többé annak hozzájok való bé térését látni — Senki sem kívánhattya, hogy újság leveleimet is ingyen olvashassa, e' mellett én fizessem meg érettek a' posta pénzt.